

טיפול והלם

מפה לאוזן עוברת השמועה על תרופת הפלא למכאובי הנפש: סדנה שבה נפטרים מכל המועקות ויוצאים לחיים חדשים ומאושרים. את השיטות שנוקט המנחה גידי דבוש – השפלת משתתפים, חקירות אינטימיות בנוכחות קהל, אבחון פסיכיאטרי ללא כל בסיס והמלצות גירושין – מגלים המצטרפים רק כשהם נמצאים עמוק בפנים * בסדנת 'שקוף' טוענים: "מדובר בעדות קלושה אחת, מול אלפי אנשים שמביעים את תודתם"

כבר בראשית הטיפול סיפר דבוש כי השיג מסמכים שקובעים כי חגי הוא סכיזופרן. "הוא אמר את זה במין אגביות - 'שמע, אתה מאובחן כסכיזופרן, אבל אני לא מחזיק ממה שאנשי המקצוע אומרים'", מספר חגי. "האמנתי לו. בהמשך הוא השתמש בזה כמה פעמים כדי להסביר לי עד כמה מצבי נואש"

אפרת: "גידי החל לחלק לנו הוראות, איך ומתי תהיה החתונה. למעשה, הוא שוב לקח מאיתנו את הבחירה. הוא שלח אותנו להתחתן תוך שהוא מעצים את החולשות של כל אחד מאיתנו בעיני האחר. אני הרגשתי שאני מתחתנת עם גבר חלש ושברירי, וחגי הרגיש שהוא מתחתן עם אישה רעה, שבמוקדם או במאוחר תפגע בו"

שרי גנזלר: "בסוף השיעור כתבתי לגידי במסרון שהוא מאוד פגע בי, ושהוא צריך להתבייש בזה. בתגובה הוא שלח לי הודעה מאוד פוגעת, בסגנון 'כולך רעש וצלצולים, כל מה שאת רוצה זה לדבר, וצריך ללמד אותך לשתוק'. ההודעה הזו פשוט פירקה אותי. נכנסתי לדיכאון ולא תפקדתי במשך חודש וחצי. הייתי במיטה. לא הצלחתי להוציא קול מהפה"

אריאל: "מישהו רצה לדבר על המוות של אביו, אבל גידי התעקש לדבר איתו על זוגיות וקבע שיש לו בעיות בזוגיות, למרות שאותו אדם אמר לו כמה פעמים שאין בעיה כזו. אין ספק שלגידי יש כריזמה וכישרון. בדרך כלל הוא מדבר בנחת, בחיוך ועם הראש למטה. לקח לי זמן להבין שמדובר בטיפוס שתלטן ושרלטן"

מרים שפירא, פסיכולוגית ומנחת קבוצות: "לקבוצה הגדולה יש כוח אדיר, מפני שהיא מהדהדת ומציגה מראה חריפה לתהליכים הפנימיים. אדם מעורער מעט מבחינה נפשית, עלול להתפרק מהעוצמה הזו. בכנסים בינלאומיים שבהם השתתפתי היו לפחות 12 אנשי צוות על 90 משתתפים, שהשגיון שאף משתתף לא נפגע"

"זה התחיל בגמגום, עבר לבכי, ואז לא ראיתי את הקהל. במשך שעה שלמה דיברתי ולא הפסקתי לבכות. הנחתי שאם אספר על הטרור שעברתי בבית, זה מה שיוציא אותי מהדיכאון והקשיים. ככה זה בסדנת 'שקוף', מצפים ממך לפתוח הכול, אז פתחתי הכול".

כך, מול מאה נשים זרות, סיפרה שקד לראשונה בחייה על ההתעללות שעברה בילדותה. על סדנת שקוף היא שמעה זמן קצר קודם לכן מחברה קרובה, שהבטיחה לה שמדובר בחוויה שתשנה את חייה. "זה מדהים. את תצאי משם מאושרת", הבטיחה החברה.

"בעבר סבלתי מדיכאון קל", ממשיכה שקד. "ניסיתי טיפול פסיכולוגי, אבל מאוד לא התחברתי לזה ובסוף הצלחתי לצאת מהקושי בעזרת אימון. אמרתי לעצמי שאם הרעיון של 'שקוף' כל כך מושלם, כדאי לי להיכנס לזה".

אלא שהשינוי המיוחל לטובה שאותו אמורה הסדנה לחולל, לא תמיד מגיע. לפעמים להפך, כמו במקרה של שקד. אל הסדנה היא נכנסה במצב נפשי טוב ובתפקוד תקין, אישה שמצליחה ללהטט בין הבית לעבודה. לא כך יצאה ממנה. "אחרי שדיברתי פעם אחת מול כל הקהל, הייתי בטוחה שזהו - יתחולל בי שינוי, כמו שאמרו. אבל זה לא קרה. אחרי שמדברים פעם אחת מול כולם, אסור לדבר שוב. יכולתי לדבר רק עם ה'תומכת' שהוצמדה לי. במפגש האחרון איתה אמרתי לה שאני על הפנים, שאני חושבת כבר איך לסיים את חיי. היא ענתה לי בשטחיות: 'מחשבות אובדניות אנחנו לא חושבים' - ופשוט המשיכה הלאה תוך התעלמות גמורה. נראה לי שהיא בעצמה נבהלה. היא לא פנתה לגידי המנחה, ולא דיווחה על זה לאף אחד.

"סיימתי את הסדנה כשאני זקוקה לטיפול נפשי אחר", ממשיכה שקד כשחיוך על שפתיה אך עיניה עצובות. "היום, אחרי כמה חודשים, אני כבר במקום הרבה יותר חיובי, אבל הסדנה הזו הצליחה להביא אותי למצב נפשי מאוד לא טוב. מחשבות אובדניות ברמות שקודם לכן לא היו בי".

כששקד ניגשה אל מנהלי הסדנה והביעה חוסר שביעות רצון, הבהירו לה שהאשם הוא בה. כנראה לא עשית את המשימות כנדרש, קבעו. "אמרתי להם שהם לא מסבירים כמו שצריך את המושגים הבסיסיים. יש שפה שאנחנו אמורות להבין, כמו למשל 'התבודדות' או כמו 'ילדה קטנה', אבל אף אחת מהבנות החדשות לא הבינה על מה מדובר". נציין כי משתתפות הסדנה מתחייבות לשעה יומית של התבודדות – פרקטיקה המקובלת בחסידות ברסלב, ובה האדם צריך להימצא לבד ולא לעשות כלום מלבד לדבר עם עצמו ולנסות להגיע אל פנימיותו. 'הילד הקטן' הוא דמות שלפי תפיסה זו שוכנת בכל אחד מאיתנו, ומבטאת חוסר אונים כתוצאה מפגיעה שאירעה בעבר הרחוק; רק כאשר ניתן מקום לילד הקטן, לכאב שלו, אפשר להתפתח לאדם בוגר ובריא.

"הם ענו לי שבגלל הסיפור האישי שלי, שלושה חודשים של סדנה ראשונה זה לא מספיק", מספרת שקד. אמרו לי: 'את צריכה לשבת פה לפחות עוד שנה שלמה ולבכות על מה שעבר עלייך, אחרת בחיים לא תתראי'. זה קשקוש. יש שם נשים שכבר שנים יושבות ובוכות ומחכות לאור. לי הן נראו בדיכאון מאוד רציני. הציעו לי להתקדם לסדנת ההמשך, כלומר להפוך להיות תומכת. איך אני יכולה להיות תומכת אם בעצמי אני מרגישה כל כך מוצפת?"

במהלך המפגשים, מספרת שקד, "דבוש היה בוחר בנות 'אהובות', ולהן הוא נתן לדבר כמה פעמים. מבנות אחרות שביקשו לדבר הוא דרש 'להגיע למקום של ענווה', ופשוט צעק עליהן וביזה אותן. בלב אמרתי לעצמי כל הזמן שמהו פה לא תקין. חשבתי שהבעיה בי, שאני חוששת לתת אמון בבני אדם. כשראיתי איך התומכות פוחדות ממנו, איך הן פשוט חוששות לנשום, אמרתי לעצמי 'מה זה העולם המשוגע הזה?' אבל עדיין המשכתי לבוא. איכשהו יוצרים כך את הרצון להיות חלק מסוד העניינים, ואת נשאבת לתוך המערבולת הזו".

[אושו בכיפת ברסלב](#)

באולם נאה ורחב ידיים באזור התעשייה במבוא-חורון יושבות שורות-שורות של נשים בחצי גורן. מולן על הדוכן ניצב גידי דבוש, המנחה. במעגל הפנימי נמצאות משתתפות הסדנה - 36 נשים מכל המגזרים. במעגלים החיצוניים

יושבות כשמונים נשים המוגדרות 'תומכות'. לכל אחת מקבוצת המשתתפות מוצמדת תומכת, שאמורה ללוות אותה במסע אל תוך הנפש פנימה. כאן באולם, התומכות הן בבחינת זבוב על הקיר: אסור להן לקחת חלק פעיל, אלא רק לצפות בדממה במתרחש.

כשדבוש הכריזמטי מתחיל לדבר, בקול רגוע ובמבט מהפנט, אפשר לחוש באוויר יראה, אפילו פחד. פחד זו מילה לא שקופה. יש לה נוכחות ומשמעות ברורה. **כמעט** בכל שיחה שקיימתי עם בוגרי הסדנה ומטופליו של דבוש – ונפגשתי עם עשרות כאלה - המילה פחד השתחלה לה לא פעם ולא פעמיים אל השיחה.

שקוף היא סדנת תמורה נפשית מבית היוצר של 'לב הדברים', ארגון המפיץ את תורת רבי נחמן מברסלב. מטרת הסדנה היא לנער מגירות אפלות מילדותם של המשתתפים, להציף את כל הכאבים המודחקים שלהם, וכך לסייע להתנקות מהם. את שיטת הטיפול הזו המציא אושו, פילוסוף ומיסטיקן הודי, וב'שקוף' אימצו אותה, לא לפני שהלבישו עליה כפת ברסלב גדולה. "ההכרה העצמית במקומות שלא רצינו להודות בקיומם, מובילה לגילוי של טוב בתוכנו שלא העזנו לחלום עליו", כך נכתב בחוזה שעליו חתומים משתתפי הסדנה. "סדנת שקוף מובילה את משתתפיה ליצירת קשר אמיתי עם העצמי שלהם, במקומות הכי מרים וקשים ומנגד עם המקומות הכי נעלים וגבוהים שיש בנו. הסדנה מיועדת למי שמרגיש כאב או מצוקה בחייו, במישור פנימי או חיצוני, ומעוניין לקבל עזרה ולעשות עבודה כדי להתקדם ולהשתנות לטובה".

באותו מסמך מתבקשים המשתתפים להצהיר כי אינם סובלים מבעיות נפשיות הדורשות טיפול מקצועי, וכי הם מודעים לכך ש"סדנת מודעות עצמית זו אינה מהווה ואינה מתימרת להוות תחליף לכל טיפול נפשי מקצועי ולא נועדה ליתן שירות שכזה או לעסוק בכך". בפועל, בכמה מקרים שהובאו לידיעתנו התקבלו לסדנה אנשים שסובלים מבעיות נפשיות, **ולעתים** מפעילי 'שקוף' ידעו על כך. זאת ועוד, במהלך המפגשים נוהג המנחה להביע זלזול מופגן בכל טיפול אחר, ובפרט כזה הניתן בידי פסיכולוגים ופסיכיאטרים מקצועיים.

המנחה, גידי דבוש (42), הוא יליד קיבוץ גונן, שחזר בתשובה והפך לחסיד ברסלב. דבוש הוא גם כוכב עולה בשמי המוזיקה היהודית: לאחרונה הוציא דיסק חדש והופיע כמה פעמים ב'זאפה', מלווה בדמותו הססגונית והמוכרת של צבי יחזקאלי. אל המוזיקה הוא שב אחרי שבמשך כמה שנים התמקד בפריטה על הנימים הרגישים ביותר בנפש האדם: הוא העניק טיפולים פרטניים וקבוצתיים, אף שאין לו כל הסמכה בתחום הטיפול הנפשי.

את 'לב הדברים' ואת 'שקוף' הקים המורה הרוחני הרב ארז משה דורון, יחד עם צביקה יחזקאלי, ראש הדסק לענייני ערבים של חדשות 10, וכן עם איש העסקים ערן רז, המשמש מנכ"ל הארגון, והרב משה אסולין, שנחשב לסמכות ההלכתית.

הרב דורון, שבאמצעות שיעוריו וספריו סחף אחריו צעירים רבים וקירב אותם לתורת רבי נחמן מברסלב, גם דחף את חלקם להצטרף לסדנת שקוף. הפרויקט הטיפולי הזה הלך וצבר תאוצה. לפני חמש שנים זו הייתה סדנה כמעט פרטיזנית, שפעלה בבית פרטי והקיפה עשרים משתתפים. מאז התמסדה וכיום בכל שנה מתקיימים שלושה מחזורים של סדנאות לנשים ושלושה לגברים. מאות מבין המשתתפים ממשיכים הלאה, לסדנת התומכים. התעשייה הזו מגלגלת סכומי כסף נכבדים: הסדנה הראשונית עולה 2,200 שקלים לאדם, ועל סדנת התומכים כבר משלם המשתתף 8,000 שקלים.

מפעלי הסדנה טוענים כי הסדנה מצליחה לגעת בלבם של אלפים, לגלות להם את עוצמותיהם הפנימיות, ולעורר אותם לשינוי עמוק ואמיתי בחייהם מתוך שמחה. אלא שלצד השפעה החיובית שיש, ללא ספק, לסדנת שקוף על חייהם של רבים מהמשתתפים, יש גם מי שנפגעים מן השיטה, ובעיקר אלה שמגיעים מראש אל הסדנה במצב נפשי מורכב יותר. עשרות עדויות מתארות התנהגות אגרסיבית של דבוש, אשר משפיל מטופלים ברבים, צועק עליהם, ממציא להם מחלות שווא ומנבא כי קצם קרוב. גם הפרטים האינטימיים שנחשפים לאוזני כול, יכולים לעורר אי נוחות. דבוש לוחץ על המשתתפים להתייחס בצורה

מפורטת לזוגיות ולחיי האישות שלהם, ורק כשרמת הפירוט חוצה רף מסוים, הוא עוצר ומפנה אותם לשוחח עם שרון, אשתו.

הרב דורון עצמו, שטופל בעבר על ידי דבוש, עבר משבר אישי, התגרש, נישא בשנית והפך לאב. מסיבות שאינן ברורות, לפני חודשים אחדים הוא פרש מ'לב הדברים' ומ'שקוף', ובחודש האחרון אף חדל להעביר את שיעורו השבועי בירושלים. היעלמותו מהשטח עוררה סימני שאלה רבים בקרב חסידיו. למרות פניות חוזרות ונשנות שלנו, הרב דורון סירב להתייחס לכל שאלה הקשורה לסדנה או למנחה שלה.

"ניפגש בעולם הבא"

את המעבר של דבוש ממטפל פרטני למנחה סדנאות המוניות, חווה מקרוב חגי, היום בשנות העשרים המאוחרות לחייו. לפני חמש שנים הוא הגיע לטיפול אצל דבוש, בעקבות המלצה של ידיד. "הייתי בתקופה לא קלה", הוא מספר. "לצד צמיחה רוחנית בעקבות תהליך של חזרה בתשובה, סבלתי מדעיכה נפשית, מתחושת בדידות ומדיכאון. חיפשתי מישהו שייתן לי גם מענה רוחני, ולא רק טיפול נפשי".

כשמאחוריו תקופה של טיפולים אצל פסיכולוג ופסיכיאטר, המפגש הראשון שלו עם דבוש השאיר בו רושם עז. "הרגשתי מיד שהוא קולט אותי, שהוא מבין מה עובר עליי מבחינה רוחנית. הוא ממש הצליח להשלים את המשפטים שלי. אל הקושי הנפשי שלי הוא התייחס כחלק ממה שהוא גדול יותר, ממסע רוחני. הייתה בזה עוצמה אדירה, והוא הצליח מיד לרכוש את אמוני. כבר במפגש הראשון הוא אמר לי שאנחנו נשמות תאומות".

כתנאי לטיפול, הציב דבוש דרישה מוזרה: לא לשתף אף אדם אחר במתרחש בתהליך הטיפול. חגי הסכים, ואחת לשבוע הגיע לקליניקה הפרטית בביתו של דבוש במבוא-חורון. בין השניים נוצר קשר בעל תמהיל מורכב, שכלל יחסים מקצועיים של מטפל ומטופל, יחסי רב ותלמיד, יחסיים חבריים וגם קשר של אב ובנו. "הוא אמר לי כמה פעמים שאני כמו בן שלו", מספר חגי. "במהלך הטיפול

הייתי מקריא לו דברים שכתבתי במשך השבוע, היינו מדברים על זה, ולפעמים הוא היה שר לי משיריו".

לטענת חגי, כבר באחת מהפגישות הראשונות סיפר דבוש כי השיג מסמכים מהפסיכיאטר של חגי, שקובעים כי המטופל הוא סכיזופרן. "הוא אמר את זה במין אגביות - 'שמע, אתה מאובחן כסכיזופרן, אבל אני לא באמת מחזיק ממה שאנשי המקצוע אומרים'. לא היה לי מושג מאיפה הוא הביא את זה. אף אחד לא אמר לי דבר כזה בחיים, גם לא להורים שלי. אבל האמנתי לו. בהמשך הוא השתמש בזה כמה פעמים כדי להסביר לי עד כמה מצבי נואש".

חגי מספר שבמהלך הטיפול הצביע דבוש על כשלים חינוכיים לכאורה מצד הוריו של חגי, תוך שהוא מצליח ליצור משבר אמון **בינו לבין הוריו**. ההורים, דמויות חינוכיות מוערכות בציבור הדתי-לאומי, ראו כיצד בנם הולך ומתנתק מהם. כדי להצליח לתקשר עם חגי הם נאלצו להשתמש בדבוש כמתווך, ובין היתר קבעו איתו פגישה. כבר בשיחת טלפון מקדימה הוא טרח לספר להם כי "פסיכיאטר אבחן את חגי כסכיזופרן". מבוהלים מן המידע וחוששים לאבד את בנם, הגיעו ההורים לפגישה. דבוש הטיח בהם בכעס כי הם לא מעריכים את העובדה שהוא מציל את הבן שלהם. ההורים קיבלו את מסקנותיו כאמת לאמיתה, וכך גם את הקביעה שבנם לוקה בסכיזופרניה. "הם היו תמימים ואפילו לא חשבו לבדוק את המידע הזה, או לנסות להבין מאיפה הגיע", אומר חגי. "הרי לפסיכיאטר אסור למסור כזה מידע לאף אחד".

בקיץ 2009, אחרי חצי שנה של טיפול, הקריא חגי באחת הפגישות דברים שכתב במשך השבוע. לפתע קטע אותו דבוש בחדות. "רגע, רגע, מה זה?" הוא שאל בקול מאיים. "זאת פגישת סיכום? אתה רוצה להפסיק את הטיפול?!"

"האמת שלא באתי עם כוונה להפסיק", משחזר חגי את המקרה, "אבל כנראה מתוך הדברים שכתבתי, גידי הבין שאני לא שלם עם הטיפול. ברגע שהוא העלה את הרעיון פתאום הבנתי שכן, עמוק בפנים אני לא מעוניין להמשיך. עניתי לו: לא יודע, אולי".

התגובה של חגי הותירה את **דבוש** המום. תחילה אמר המטפל "טוב, אז בוא נסכם מה היה לנו", ואז פתאום, כך לדברי חגי, הוא החל לצרוח: "אתה בכלל יודע מאיפה באתי עכשיו? הייתי בחקירת משטרה, כי השבוע מטופל שלי לשעבר חנק את הבת שלו. אני ראיתי שהמצב של המטופל לא טוב, ואמרתי לו שהוא צריך להמשיך בטיפול, אבל הוא בחר לעזוב - ותראה לאן הוא הגיע. תחשוב לפני שאתה עושה צעד כזה. אתה יכול ללכת, אבל ניפגש בעולם הבא".

המטופלים הפכו לבובות

הילדה שעליה דיבר דבוש היא נעה גולדרינג בת השלוש, שאביה אסף חנק אותה למוות (והתאבד בזמן ששהה בכלא). גם בפני גורמים אחרים טען דבוש שאסף גולדרינג טופל אצלו תקופה קצרה. **בין הטיפול של דבוש בגולדרינג לבין הרצח, אין כמובן כל קשר, אבל** באזכור של המקרה הזה באוזני חגי, הייתה רמיזה שאם יפסיק את הטיפול, **הוא עלול לפגוע באנשים אחרים.**

"גידי ממש צרח", ממשיך חגי. "אחר כך התברר לי שמרוב בהלה אשתו יצאה לראות מה קורה. מאותו הרגע כל האמון שלי בעצמי התערער. מה, אני עד כדי כך מסוכן? אם היו בי כוחות, הייתי עוזב מיד את הטיפול, אבל אז התייחסתי אל גידי כאל שליח של ההשגחה. מה שהוא אמר נתפס אצלי כסוג של דיבור מלמעלה. לא פחדתי ממנו, כמו שהייתה בי יראת שמיים. ואת היראה הזו גידי ניצל. מהצרחות שלו עליי אפשר היה להסיק שני דברים: או שהוא משוגע, או שאני דפוק. בחרתי באפשרות שאני דפוק, והמשכתי את הטיפול". חגי אינו מסתמך רק על זיכרון ארוך-טווח בשחזור התקרית הזו. עד היום הוא שומר אצלו מחברת שבה תיעד בזמן אמת את הטיפולים. אחרי חיפוש קצר הוא מוצא את הפסקה הרלוונטית, ומקריא תיאור מדויק של פרטי האירוע.

כעבור חצי שנה נוספת, כנוהל שבשגרה, התקשר חגי כדי לתאם את הטיפול הבא. להפתעתו הודיע לו דבוש שאין יותר טיפולים פרטניים, והזמין אותו להצטרף לסדנה. "עזוב, אחי, בוא לשקוף" – ובמילים האלו הסתיים טיפול נפשי

שנמשך שנה. טיפול שחגי חטף מטח של צרחות ואיומים כשרק הרהר בקול על האפשרות לעזוב אותו.

הוא הגיע לסדנה השנייה שהתקיימה במסגרת של שקוף, ואחר כך השתתף גם בסדנת התומכים. "הייתי מאוד מקורב אל גידי. הוא השתמש הרבה פעמים בסיפורים עליו כדי להמחיש דברים, ונתן לכולם הרגשה שאני הבן המועדף". דווקא שם הבין חגי שעליו להתנתק מהמטפל שלו, ולחזור להיות אדם עצמאי. "בסדנה ראיתי איך הוא מביא אנשים למצבי קיצון בנפש. ראיתי איך הוא מזהה את המקום שבו האדם לא סומך על עצמו, ודרך זה הוא מנסה לפרק לו את האישיות. אנשים היו מגיעים לנקודה שבה האמון שלהם בעצמם נשבר, ובמקומו צומחת אמונה עיוורת בגידי. כך הוא ינק מהמטופלים את הכוחות שלהם והפך אותם לבובות".

חגי לא רצה להיות בובה. הוא חדל להגיע למפגשים של שקוף, והחל לקבל שוב החלטות בכוחות עצמו. באותה תקופה פגש את אפרת, ונדמה היה שחיוו עלו על מסלול המראה – אך אז גילה שהשחרור ממנו והלאה.

אפרת, גם היא חוזרת בתשובה, היתה מקורבת מאוד לרב ארז משה דורון, שדחף אותה להצטרף לסדנת שקוף הראשונה. "הייתי אז בת 23, הכי צעירה מבין משתתפות הסדנה", היא מספרת. "עשיתי מאמץ אדיר להגיע כל שבוע מהצפון, והתגלגלתי שעות בדרכים. אבל משום מה, גידי מאוד זלזל בי. הוא השפיל אותי לפני כולם וטען שאני ילדה קטנה ולכן אני לא מבינה כלום. בגלל שרוב הזמן שתקתי ופחדתי לשתף, הוא חשב שאני מזלזלת בו. למרות זאת, הצלחתי לקחת כמה דברים טובים מהסדנה, כמו למשל שכאשר יש נקודה של קושי בחיים, זה לא הזמן לחפש אשמים או פתרונות. אני לא יודעת אם זה משהו שגידי המציא בעצמו או לקח משיטות אחרות. הוא תמיד זלזל בשיטות אחרות וברבנים אחרים".

המומחה הגדול לעסקאות חייך

בתום הסדנה המשיכה אפרת בחייה. לאחר כשנה, כשנפתחה סדנת התומכות, פנה אליה הרב דורון וביקש שתצטרף גם לשלב הזה. "הרב ארז עמד על כך שאני אדם טוב וגדול, ושאוכל לתת מעצמי להרבה אנשים. שוב נסעתי שלוש שעות כדי להגיע. ישבתי שם קצת אבודה וחוששת, וכשהגיע התור שלי לדבר, אמרתי שאני לא יודעת אם אני מתאימה להיות תומכת, ושאני לא בטוחה שאצליח לשלב את זה עם הלימודים שלי".

אפרת ציפתה שמנחה הסדנה יעודד אותה, כמו שעודד בנות אחרות בקבוצה שהעלו חששות והיסוסים. הדברים שאמר נעצו חץ עמוק בלבה. "את באמת לא מתאימה לסדנה!" קבע דבוש. "את לא בשלה! תתחנני, תהיי בזוגיות, ואז תבואי להיות תומכת", כך אמר לה לפני כולן.

"זה היה רגע מאוד משפיל", נזכרת אפרת. "למה לבקש ממני להגיע לסדנה ולהטריח אותי בדרכים, במקום להודיע לי מראש שאני לא מתאימה? ונניח שאני לא מתאימה, אי אפשר לומר לי את זה בצד, ולא לפני כל הקבוצה? מה גם שהיו שם רווקות נוספות.

"יצאתי החוצה ובכיתי, זה ממש שבר אותי. מה שהכי כאב לי הייתה השתיקה הרועמת של המשתתפות. גידי עושה דברים לא לגיטימיים, אבל השתיקה הופכת אותם לגיטימיים. מן הסתם הקבוצה שותקת כי כולן מפחדות להביע בו אי אמון. מדברים שם על הרצון לעזור לאנשים, והנה אני יושבת מולן עם דמעות בעיניים, ואף אחת לא מעזה להביע חמלה. גידי מצליח להפוך אנשים לרובוטים. הלכתי הביתה מתוך רצון שלא לפגוש יותר את האיש הזה".

כעבור זמן, בהמלצתו של הרב דורון, נפגשה אפרת עם חגי. הם יצאו תקופה קצרה, והחליטו להינשא. חגי מיהר לשתף את חבריו ב'שקוף' בבשורה המשמחת, ודבוש אף רקד עם החתן לעתיד, ולאחר מכן התעניין לדעת מי הכלה. כשהבין שמדובר באפרת, אמר לחגי משפט שהפך בן רגע את שמי התכלת העליזים לשחורים ומייאשים: "שמע, אחי, אני לא יודע". חגי הבהיר לו שכבר הציע לאפרת נישואין, ושהם הודיעו להורים. תשובתו של דבוש הייתה:

"אצל חוזרים בתשובה מקובל להתייעץ עם רב לפני שמחליטים על צעד כזה. תראה, אפרת הייתה פה ולא בדיוק התחברה למה שאנחנו עושים בשקוף. אתה כמו הבן שלי. היה לי חבר שלא מזמן התחתן, הרגשתי שהשידוך לא נכון, אבל לא אמרתי לו כלום. ובאמת, הם התגרשו והיא סחטה ממנו מלא כסף. עכשיו אתה הולך לעשות את עסקת חייך. אם היית עושה עסקה של כמה מאות אלפי שקלים, לא היית מתייעץ עם המומחה הכי גדול בתחום? אתה מכיר משהו שמבין בנפש יותר ממני? כשרקדתי אתך הרגשתי שאתה לא שלם. אולי כדאי שאפרת תבוא לפגישה איתי".

"הרגשתי שהשמיים מתהפכים עליי", מספר חגי. "באמת כשרקדתי איתו הייתי מסויג, אבל לא מפני שלא שמחתי בחתונה המתקרבת, אלא מפני שלא הייתי שלם עם העובדה שאני רוקד איתו. באותה תקופה כבר די הצלחתי להתנתק ממנו. ידעתי שאפרת היא האישה של חיי, מתאימה בדיוק בשבילי, אבל פתאום הכול התפרק. שוב ראיתי בגידי את יד ההשגחה, במקום להבין שההשגחה נמצאת בבחירה שלי. הרי גידי מכיר אותי כבר שנים, חשבתי לעצמי, ואני מכיר את אפרת רק כמה שבועות. הרגשתי שמשמיים כופים עליי להקשיב לו. היום אני מבין שהוא ניצל את הכוח שלו כדי לשבור את המילה שלי, וכך שוב ליצור תלות".

ייפלו עלייך קליפות

אחוז בלבול, הודיע חגי לאפרת כי הנישואין עומדים בסימן שאלה, וכי רק לאחר שתיפגש עם דבוש תיפול ההכרעה הסופית. כששמעה ארוסתו את הדברים, היא חשה נבגדת. "נשברתי, לא יכולתי לשאת את המחשבה שחגי לא יהיה בעלי", היא מספרת. "ידעתי שהוא אהבת חיי, ובלית ברירה הסכמתי להיפגש עם גידי".

בפגישתם שוב נתקלה אפרת בטון התוקפני של דבוש, ובתחושת ההשפלה שעורר אצלה. "בסדנה זיהיתי אצלך שני דברים", אמר לה המטפל. "או שיש לך בעיה של גאווה גדולה, או שיש בעיה קשה של חוסר אמון באנשים. כאן בשיחה

אנסה לברר איזו מההשערות שלי היא הנכונה. חגי הוא אדם מאוד רגיש, והוא צריך למצוא מישהי שתהיה ראויה לו, שלא תפגע בו ותנצל אותו".

"לגידי יש יכולת לזהות את התפיסות השליליות של האדם על עצמו, ואז להגביר ולהעצים אותן, עד שאותו אדם מאבד את האמון בעצמו ומפתח במקום זה תלות בגידי", אומרת אפרת. "כל חיי תפסתי את עצמי כאדם רע, וגידי זיהה את זה וגרם לי להרגיש שאם אתחתן עם חגי 'הרגיש והעדין', בטוח שאפגע בו בסופו של דבר. בזמן שהוא דיבר הרגשתי איך כל העבודה הרוחנית שלי נופלת לתהום. אבל לא יכולתי להגיד לגידי מה אני חושבת, כי רציתי את האישור שלו".

במהלך השיחה הדגיש דבוש פעמים רבות את חשיבותה הרבה של סדנת שקוף. רק כאשר אפרת נכנעה והביעה הסכמה בנקודה הזו, הטונים הפכו לרגועים יותר. "אני רק רוצה להזהיר אותך", אמר דבוש. "תהיי מוכנה לזה שכשתצאי החוצה, עוד לפני שתיכנסי לרכב ייפלו עלייך קליפות (מחשבות זרות ממקור שלילי – י"א) שיגידו לך שכל מה שנאמר כאן בינינו זה שטויות. אז תיזהרי ודעי לזהות את הקליפות".

"ציפיתי שיסכם את השיחה, ואם הוא חושב שאנחנו מתאימים - שיחזק אותנו בבחירה שלנו ויאחל לנו שנצליח להיטיב זה לזו", ממשיכה אפרת. "אבל גידי פשוט אמר לי תודה רבה, יצא מהחדר אל חגי שהמתין בחוץ שעתיים, חיבק אותנו, והלך לפתוח בקבוק יין. מיד אחר כך החל לחלק לנו הוראות, איך ומתי תהיה החתונה. למעשה, הוא שוב לקח מאיתנו את הבחירה. הוא שלח אותנו להתחתן תוך שהוא מעצים את החולשות של כל אחד מאיתנו בעיני האחר. אני הרגשתי שאני מתחתנת עם גבר חלש ושברירי, שבקלות אפשר לשבור לו את המילה, וחגי הרגיש שהוא מתחתן עם אישה רעה, שבמוקדם או במאוחר תפגע בו. ככה שולחים חתן וכלה לחופתם?"

חגי ואפרת מספרים כי בעקבות ההתערבות של דבוש בחייהם הם חוו משבר, זוגי קשה. רק לאחר שניתקו איתו כל קשר ושיתפו את הוריהם במה שעברו,

הצליחו להתאושש. ההידרדרות החלה חודש אחרי החתונה, כשדבוש דאג לספר לאפרת כי בעלה הטרי נמצא במצב נפשי חמור. "חגי ברגרסיה מטורפת וחייב ללכת לטיפול", אמר לה בטלפון, בטון שנשמע לחוץ ומודאג. הוא הסביר לאפרת המבוהלת כי לפי אבחון פסיכיאטרי, חגי סובל מסכיזופרניה, והוסיף שההגדרה הרפואית להפרעה הזו היא "נפש שסועה". "הוא הלחיץ אותי כל כך", אומרת אפרת. "לא היה לי ברור עם מי אני חיה בבית. בגלל התיאור הקשה של גידי, פחדתי שחגי עוד עלול לפגוע בעצמו".

היום, אחרי שנתיים וחצי של נישואין ובן משותף אחד, חגי ואפרת החליטו להפסיק לשתוק. לא בשביל לנקום, אלא בשביל להציל אחרים. במקביל לשיחות איתנו הם פנו לפסיכיאטר ולפסיכולוג שטיפלו בחגי; שני אנשי המקצוע סיפרו כי חגי אמנם סבל ממשבר נפשי בעת שחיפש את דרכו כבחור צעיר, אך מעולם לא אובחן כסכיזופרן, וממילא מידע כזה מעולם לא יצא מהם.

ניתוח לב בלי הרדמה

במקרה אחר, לא הסתפק דבוש בהמצאת מידע רפואי על מטופליו, אלא על פי אחת העדויות אף כינה מטופל שישב מולו - "רוצח". במילה הזו הגדיר דבוש את איתי, בחור צעיר שהגיע אליו לכמה טיפולים פרטניים, בהמלצתו של מטפל אחר. אחרי פגישות אחדות דבוש פשוט העיף אותו ולא הסכים להמשיך להיפגש איתו, אבל בזמן הקצר של הטיפול, הצליח לזרוע מהומה רבה בנפשו של הבחור המבולבל.

"עברתי אצלו ניתוח לב פתוח בלי הרדמה", מספר איתי. "חשפתי בפניו את כל הסודות הכמוסים ביותר שלי. אני זוכר איך בפגישה הראשונה הוא ישב על הספה ונעץ בי מבט חד. 'הגעת למקום הכי טוב בעולם', הבטיח, 'יש לי 97 אחוזי הצלחה'.

"עד עכשיו אני עוד לא מסוגל לספר על מה שעברתי אצלו. פשוט מת מפחד. אני מרגיש כמו קורבן אונס. עברתי אונס רוחני. הדבר היחיד שאני מוכן לספר הוא שבאחד הטיפולים גידי צרח עליי כמו משוגע שאני רוצח. בטיפול אחר הוא

אמר לי שאם אעשה משהו בניגוד לרצונו, אמות. עד היום אני מנסה להתמודד עם הנזקים הנוראיים שהאדם הזה גרם לי".

גם לשרי גנזלר לקח זמן להתאושש מהיחס שקיבלה מדבוש. גנזלר (45), אם לתשעה ילדים המתגוררת בביתר-עילית, הגיעה לסדנת שקוף יומיים אחרי שעברה צנתור. "הכאבים בירך לא אפשרו לי לשבת בכיסא רגיל, ולכן ישבתי על כורסה מחוץ למעגל. כשגידי דבוש נכנס, דבר ראשון הוא שאל מדוע אני לא יושבת עם כולם. עניתי שאני לא יכולה, בגלל בעיה רפואית. הוא ענה 'או שתיכנסי למעגל, או שתלכי'. זה יצר מיד אווירה לא נעימה ומאוד הפליא אותי, אבל אמרתי לעצמי - מה אני מבינה, הרי הבטיחו שהסדנה הזו תציל לי את החיים".

בעלת הבית שאירחה את הסדנה מיהרה להביא כיסא מנהלים, שעליו הצליחה גנזלר להתיישב בקושי רב. ההפתעות נמשכו. "כבר במפגש הראשון הוא מאוד העליב מישהי, ואני זוכרת שפשוט לא הצלחתי לנשום מרוב בהלה. שתקתי. בשיעור לאחר מכן הוא נתן לי את זכות הדיבור, וסיפרתי את הסיפור שלי, סיפור טראגי. גידי היה מאוד אמפתי ומאוד העצים אותי. שבוע לאחר מכן ביקשתי את זכות הדיבור, כי רציתי לספר שהבן שלי התארס. זה היה לי חשוב כדי לתת סוף לסיפור הטראגי. גידי אמר לי 'לא עכשיו'. בהמשך, כששוב ביקשתי את זכות הדיבור, הוא ממש השפיל אותי. אני אישה מאוד חזקה ועוצמתית, אבל אז הייתי במשבר, ונפגעתי עד עמקי נשמת".

"בסוף השיעור כתבתי לגידי במסרון שהוא מאוד פגע בי, ושהוא צריך להתבייש בזה, מפני שבסך הכול רציתי לספר שהבן שלי התארס. בתגובה הוא שלח לי הודעה מאוד פוגעת, משהו בסגנון 'כולך רעש וצלצולים, כל מה שאת רוצה זה לדבר, וצריך ללמד אותך לשתוק'. ההודעה הזו פשוט פירקה אותי. נכנסתי לדיכאון ולא תפקדתי במשך חודש וחצי. הייתי במיטה. לא הצלחתי להוציא קול מהפה".

לטענת שרי, במקום לתמוך בה, התומכת שלה רק העמיקה את הפגיעה בה. כששרי התלוננה על היחס שקיבלה מדבוש, אמרה לה התומכת: "את צריכה להיכנע. בגלל שאת אישה חזקה, צריך להנמיך את העוצמה שלך. כל עוד לא ימחקו מעל פני האדמה את שרי הישנה, לא תוכל לצמוח שרי חדשה". "היא אמרה לי את זה בהוראה של גידי", משוכנעת גנזלר. "אף אחד לא הצליח לפרק אותי, חוץ ממנו. הגעתי למצב נפשי נורא, ממש לתחתית שבתחתית. כל מה שרציתי זה להתאבד.

"במשך שבועות לא הגעתי לסדנה, ואף אחד אפילו לא טרח להתקשר. פתאום אחרי חודשיים מתקשר אליי ערן רז כדי לשאול למה הפסקתי להגיע. אמרתי לו: 'בוקר טוב אליהו', וסיפרתי כיצד גידי פגע בי וכיצד הוא מתעלל נפשית בנשים אחרות. דרשתי גם את כל הכסף בחזרה. איימתי שאפרסם את הסיפור, והם מיד החזירו לי את כל הכסף. אבל החלטתי להיאבק בהם. פניתי לכמה רבנים שאמרו שאכן גידי אדם מסוכן והבטיחו שיטפלו בנושא, אבל אחר כך הם קיבלו רגליים קרות ופחדו לעסוק בזה".

בסופו של דבר הצליחה גנזלר, בעזרת טיפול פסיכיאטרי, להתאושש ולשוב לתפקוד מלא. כיום היא מגשרת, מאמנת וגם סטודנטית למשפטים. היא מספרת כי במהלך הפגישה הראשונה של הסדנה, אמר דבוש שיש לו תואר בפסיכולוגיה ושבמשך שנים רבות הוא עסק בטיפול. "בדקתי את העניין ואין לו שום תואר. כשאמרתי את זה לערן רז, הוא הודה שדבוש רק למד לתואר ראשון בפסיכולוגיה, אך לא סיים. בעיניי זה פשע להציג אותו כפסיכולוג". בדיקה שלנו העלתה כי בתקופה האחרונה נמנע דבוש מלהציג עצמו כבעל תואר אקדמי בתחום הטיפול הנפשי.

אסור לשאול שאלות

מלבד ההשפלות מול חבריהם **כפי שמתארים המרואיינים**, על פי עדויות נוספות **שהגיעו אלינו**, דבוש גם הטיל על המשתתפים משימות מוזרות, כמו ללבוש אדום ולצאת לפאב, או להתעטף בבגדים בלויים וללכת לקבץ נדבות. מי שהוראות המוזרות לא מצאו חן בעיניו, כמו גם מי שגילה עמוד שדרה חזק

מדי בהזדמנויות אחרות, מצא את עצמו מחוץ לסדנה. לעומת זאת, **כך על פי העדויות**, מי שביקש לעזוב מרצונו, היה מקבל מדבוש איומים בנוסח "לא תהיה לך מחילה, לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. אסור לך לעזוב, כי עצם העזיבה שלך היא לשון הרע עליי".

דבוש, מספרים בוגרי שקוף, גם מייעץ מדי פעם למשתתפי הסדנה להתגרש. הוא עושה זאת בלי הרבה היסוסים, ולפני קהל. לטענת גורם המכיר מקרוב את הסדנה, שקוף גם יוצרת שעבוד כלכלי בקרב המשתתפים. "אני מכיר זוג שרצה למכור את הבית שלו כדי לממן את המשך הלימודים. אנשים מגיעים שוב ושוב לסדנאות האלה ומשתעבדים אליהן". דבוש מצדו מדגיש בפני שומעיו כי כל מטרתו היא להציל את עם ישראל, וכי הוא מבחינתו היה עוסק רק במוזיקה. במקביל הוא נוהג להתגאות כי הכנסותיו מטיפולים פרטניים מגיעות ל-30 אלף שקל בחודש.

"אחת הדרישות המרכזיות ממשתתפי שקוף היא לדבר בכנות, אלא שהכנות מקובלת כל זמן שאין בה ביקורת כלפי התהליך המתרחש בסדנה", אומרת שקד, שסיפורה הובא בתחילת הכתבה. "כל מי שקצת מפקפקת, מוצאת משם מיד. היו לי כמה שאלות בסיסיות, אז פניתי אל הרב ישראל אסולין, שהוא זה שנותן את חותמת הכשרות ההלכתית לסדנה. רציתי לוודא אם יש פיקוח רבני ופיקוח פסיכולוגי לתהליך, וגם לברר איך הם בודקים שאנשים לא מפתחים בהם תלות. השאלות שלי נראו לי לגיטימיות לחלוטין, אבל הרב אסולין אמר לי מיד: 'אם יש לך שאלות, תעזבי. את צריכה לתת אמון בתהליך, בלי התנגדויות'. גם תוך כדי הסדנה, מי שהעזה לשאול או להתמרד פשוט הוצאה משם, לא פעם באופן משפיל ממש".

רויטל היא אחת מהנשים החזקות שדבוש דאג להראות להן את הדרך אל מחוץ לסדנה. כשהוא ביקש ממנה לדבר, ענתה לו רויטל: "אני לא מכירה אותך, אני לא יודעת מי אתה. קשה לי להתערטל מול מי שאני לא מכירה". דבוש נעלב מדבריה, ובאחת הפגישות הבאות, בהתערבותו של הרב דורון, נאלצה רויטל להתנצל. היא המשיכה לסדנת התומכות, וכששוב הביעה ביקורת, דבוש

התקשר אליה והודיע לה שיותר לא תבוא למפגשים. "מה ההבדל בין אישה שמתפשטת מבגדיה, לבין אישה שמתחילה לספר אם טוב לה או לא טוב לה בחיי האישות?" שואלת רויטל. "מבחינתי, אישה שמדברת על הזוגיות שלה בפני גברים אחרים, זה מאוד בעייתי. הכול היה כל כך טעון בפגישות הללו. לא יכולתי לסבול את ההליכה של דבוש על הקצה, כמו למשל ההמלצות להתגרש. 'תלכי לרבנות', הוא היה אומר לנשים באופן חופשי. מי נתן לך רשות? ראיתי לא פעם סיטואציה שבה אישה נחשפה בסדנה, ואז חזרה הביתה, עלה נידף ברוח, מפרפרת כולה ממה שחשפה. מי אמור להחזיק את האנשים הפגועים הללו? לגידי אין הכישורים והיכולות המקצועיות להתמודד עם אדם שמתפרק".

"השתתפתי בסדנה לפני כמה שנים", מספר אריאל, שהגיע לשקוף לאחר שהיה מקורב לרב דורון. "אחד המשתתפים שאל איך זה שיש פה פתיחות בקשר להכול - מה קשה עם ההורים, מה לא הולך עם בת הזוג - אבל לפתוח את מה שאתה מרגיש על הסדנה אסור? אמרו לו: קח את הכסף ולך.

"אני לא נפגעתי מהסדנה, כי אני יחסית בן אדם חזק, אבל יש לי חברים שנפגעו והגיעו ממש לסף גירושין. לי הייתה רק סיטואציה אחת שבה גידי ניסה להכניס אותי למקום לא נוח. סיפרתי משהו ואז הוא אמר, 'נראה לי שבבית שלך הייתה אלימות. תגידי, אבא שלך לא ליטף אותך קצת?'. לרגע אחד הוא הצליח לערער אותי. לקח לי שתי דקות עד שהצלחתי להתנער ולומר לו את האמת: 'לא הייתה אלימות בבית'. זה לא הפריע לגידי להמשיך: 'תחשוב טוב'. כשהמשכתי להתעקש, הוא עשה פרצוף לא מאמין ועזב אותי.

"לחלשים הוא היה נטפל יותר. הוא יכול לחקור בן אדם על הדברים הכי אינטימיים ופשוט לצלות אותו. אני זוכר מקרה שבו אחד המשתתפים, איש גדול ממדים, רצה לדבר על נושא מסוים, וגידי עצר אותו ואמר לו: בוא נדבר על המשקל שלך. במקרה אחר מישהו רצה לדבר על המוות של אביו, אבל גידי התעקש לדבר איתו על זוגיות וקבע שיש לו בעיות בזוגיות, למרות שאותו אדם אמר לו כמה פעמים שאין בעיה כזו. אין ספק שלגידי יש כריזמה וכישרון. בדרך

כלל הוא מדבר בנחת, בחיוך ועם הראש למטה. זה מאוד מטעה, לקח לי זמן להבין שמדובר בטיפוס שתלטן ושרלטן".

התקפי החרדה חזרו

כמו רבים אחרים, גם רחל הגיעה לשקוף אחרי לחץ אינטנסיבי מצד הרב דורון. "במשך כמה שנים הוא היה דמות בעלת השפעה רבה עליי. היו לי חששות מהסדנה, אבל הוא כל כך לחץ שבסוף הסכמתי". כשיצאה מהסדנה והיא פגועה ומעורערת, כבר ניסתה רחל להזהיר אחרים, אבל אז הועברו אליה על ידי שליחים שונים מסרים מאיימים: "מישהו ימות לך, תיזהרי. תראי איך אדם אחר שניסה לפעול נגדנו, היום הבן שלו חולה בסרטן. כדאי שתיזהרי".

החיכוכים בינה לבין דבוש התחילו כבר במושב הראשון של הסדנה. אחרי שהמנחה הבהיר עד כמה חשוב לדבר בכנות, התבקשה כל אחת מהמשתתפות להביע משהו על עצמה. "כולן לפניי אמרו דברים מחמיאים ולא מחייבים", אומרת רחל, "ואני הייתי הראשונה שאמרה משהו כן אך לא נעים". מול קהל המשתתפות, הודתה רחל שהיא מרגישה פחד. כשדבוש שאל "ממה את מפחדת?", השיבה: "ממך. אני מפחדת שתיכנס לי עמוק מדי לנשמה".

בשלב מסוים בהמשך הסדנה, הרימה רחל את ידה כדי להעיר משהו. זה היה בזמן שדבוש ניהל שיחת עומק עם אחת הנשים על הזוגיות שלה. "הוא ביקש לא להפריע לו באמצע העבודה, ואמר שיחזור אליי בהמשך. כשהוא חזר אליי, כבר לא רציתי לומר מה הרגשתי. הוא לחץ עליי חזק מאוד במשך כמה דקות, וטען שאני לא יכולה להעלים את זה. בלית ברירה אמרתי שהרגשתי לא בנוח במהלך השיחה, מפני שבעיניי הוא הכניס לאישה מילים לפה".

המנחה הכריזמטי איבד את עשתונותיו. "את לא יכולה להטיל ספק בצורת העבודה שלי", כך מתארת רחל את צעקותיו של דבוש. "את צריכה לתת בי אמון מלא, ולא להישאר בעמדת הבודקת. אם את בודקת, לכי מפה". "הוא נכנס בי בצורה קשה מאוד", נזכרת רחל. "נפגעתי ונבהלתי, ובתגובה התכנסתי בתוך עצמי. הוא המשיך הלאה, אבל אחרי כמה זמן שוב פנה אליי. שפת הגוף

שלי שידרה התכנסות. ניסיתי עדיין להירגע מהמתקפה שלו, אבל הוא התחיל שוב: 'אני לא יכול לעבוד בצורה כזו. את יושבת כאן עם כל ההתנגדויות שלך, לכי מפה. אני באמת מתכוון לזה. קומי ולכי'.

"בהיתי בו בתדהמה. לא האמנתי שהוא רציני. נפגעת. הרי הוא ביקש ממני להיות כנה, ואז השתמש נגדי בדברים שאמרת. בלית ברירה יצאתי לחדר הסמוך. הייתי מאוד פגועה וחשופה ולא הפסקתי לבכות. הכאיב לי מאוד שהרב דורון, שישב שם, לא יצא להגנתי. אחרי הסדנה גידי הבהיר שיש לי בעיה חמורה של חוסר אמון, וטען שזה בטח מופיע בכל תחום אחר בחיים שלי. 'אמון זו החלטה, זה לא תהליך הדרגתי. תחליטי שאת נותנת בי אמון, ורק אז תבואי לסדנה'".

אחרי הרבה לבטים החליטה רחל לתת אמון מלא במנחה, והגיעה לפגישה השנייה מתוך נכונות לעבור תהליך אמיתי. "זה דרש ממני מאמץ גדול, אבל בחרתי להמשיך. בפגישה השנייה אחת הנשים סיפרה סיפור קשה על התעללות מינית שעברו הילדים שלה. כולן הגיבו בסערת רגשות. גידי נתן לה הרבה מקום, היה מאוד קשוב ומאוד מפרגן. אבל לי היה קשה להקשיב לסיפור שלה. תוך כדי שהיא דיברה חטפתי התקף חרדה. לא הצלחתי לנשום, אז יצאתי החוצה להתאפס על עצמי. כשחזרתי פנימה, גידי עצר את השיחה ושאל למה יצאתי. עניתי שהרגשתי שאני עומדת להתעלף. הוא מאוד כעס עליי: 'אין דבר כזה. אם את מרגישה שאת צריכה להתעלף, תתעלפי כאן. אם את צריכה להקיא, תקיאי כאן. את שוב מביעה חוסר אמון בקבוצה'. הוא התייחס אליי באופן משפיל".

במקביל להשתתפות במפגשים, הקפידה רחל למלא אחר הדרישות האחרות. היא נדרשה להתבודד תוך ניסיון להציף את כאבי הילדות ולחזור 'לילדה הקטנה'. "באותה נקודה בחיים שלי הרגשתי ארוזה. יש לי ילדים קטנים, ואני מצליחה לתפקד. ידעתי שבמצבי הנוכחי אסור לי להתפרק, אבל בגלל שרציתי לשמור על אמון מלא מול גידי, המשכתי להתבודד ולנסות להציף את כל הכאבים שלי. ההיסטוריה האישית שלי רוויה בכאב, וההתבודדות העלתה אותו

מחדש, ויחד איתו הגיעה גם החרדה. בעבר הייתה תקופה שבה סבלתי מהתקפי חרדה, ולזמן קצר לקחתי כדורי הרגעה. ההשתתפות בסדנה החזירה אותי שוב למצב הזה.

"בינתיים גידי המשיך כמעט בכל פגישה להיכנס בי. הוא אמר לי משפטים כמו: 'יום יבוא ואת תשתחררי מכל ההתנגדויות שלך, ואז אני אתייחס אלייך'. כשעברנו חצי סדנה, הבנתי שאני לא יכולה יותר לאפשר לעצמי להתפרק. אם אתה מפרק אותי, תתמוך בי, ואם אתה לא תומך בי - לפחות אל תדרוש ממני להתפרק".

לטענת רחל, כשניסתה לשוחח עם דבוש באופן פרטני על קשייה, התשובה שלו הייתה "אז תעזבי". "הגאווה שלי לא אפשרה לי לעזוב", אומרת רחל. "הם הצליחו ליצור שם אווירה כזו שמי שעוזב הוא נקניק. במשך כל הסדנה גידי המשיך לטעת בי את התפיסה שהבעיה הקשה שלי היא חוסר מתן אמון באנשים. הוא טען שזה מה שמפריע לחיי הזוגיות שלי ולקשר שלי עם ההורים. לקח לי חודשים להבין שאלה שטויות. באחת הפגישות האחרונות הוא פתאום פנה אליי והודיע: 'עכשיו את מדברת'. נבהלתי מאוד. אמרתי לו שלא מתאים לי כרגע, שלא הכנתי את עצמי לזה. הוא ענה 'מה, את לא יודעת איפה הקשיים שלך בחיים? את צריכה להכין את זה?'. לא הצלחתי לעמוד מול הלחץ שלו ומול הלחץ הקבוצתי. התחלתי לדבר, ותוך כדי זה הוא לקח את השיחה לאן שרצה לקחת, תוך התעלמות ממה שאני ניסיתי להעלות. בסופו של דבר סיימתי את הסדנה במצב נפשי לא טוב, עם התקפי חרדה ועם צורך לשקם את עצמי מהיסוד".

לא טיפול, תמיכה

לצד פליטי שקוף המביעים ביקורת חריפה על הסדנה, למשתתפים אחרים חשוב לספר על יתרונותיה. "הרעיון הוא ליצור מערכת של הקשבה הדדית ממקום פשוט ופתוח", מסבירה הדר, אחת מן התומכות. "מבחינתי זה לא טיפול, אלא מפגש של תמיכה. יש מי שתומכת בי ומי שאני תומכת בה. בעיניי, עיקר העבודה הוא לא בסדנה, אלא מול עצמך בבית בהתבודדות, ומול

התומכת. מאז שהתחלתי את הסדנה חל בחיי שינוי משמעותי לטובה. בעקבותיי גם בעלי הגיע לשקוף, ושנינו כיום בסדנת התומכים. שקוף זה מקום מאוד יקר לי, שבנה ובונה אותי".

"הגעתי ל'שקוף' בעקבות קרוב משפחה שהסדנה ממש הצילה את חיי", מספר אהרן גרנות. "הוא הפך מאדם קשה לאדם נעים, וחיי הנישואין שלו, שעמדו על סף קריסה, נצלו. אחרי שראיתי את השינוי המדהים שחל באישיותו, החלטתי גם אני להצטרף. תוך זמן קצר למדתי להסתכל אחרת על החיים. הקשר ביני ובין אשתי היה תמיד טוב, אבל מאז שהחלה הסדנה, אשתי חזרה להיות חברת נפש שלי. הכול קרה בזכות תהליך שעשיתי בסדנה ועם התומך. אפשר לומר שקיבלתי חיים חדשים".

עדויות חיוביות מעין אלה לא מרשימות את מרים שפירא, פסיכולוגית קלינית ומנחת קבוצות גדולות בארץ ובעולם, שמבקרת בחריפות את השיטה של 'שקוף'. "בכל הסדנאות הענקיות, גם אלו שמונחות על ידי אנשי מקצוע, תמיד יש סיכון", היא מסבירה. "למסה, לקבוצה הגדולה, לפסיכולוגיית ההמונים - יש כוח אדיר, מפני שהקבוצה הגדולה מהדהדת ומציגה מראה חריפה לתהליכים הפנימיים שעוברים על הפרט. אדם מעורער מעט מבחינה נפשית, לעתים אפילו בלי להיות מודע לכך, עלול להתפרק מהעוצמה הזו. בגלל הסיכון, חשוב מאוד שתהליך כזה יעשה בידי אנשי מקצוע מנוסים, שיוכלו לדאוג לכך שהאיזון הנפשי של כל המשתתפים לא יופר.

"קבוצות גדולות לעולם לא מונחות על ידי אדם אחד", מוסיפה שפירא. "בכנסים בינלאומיים שבהם השתתפתי כמנחה היו לפחות 12 אנשי צוות על 90 משתתפים. מתפקידם לפקוח עין לכל אורך הדרך, כדי לוודא שאף משתתף לא נפגע. מובן שהשפלת אנשים מול כל הקבוצה היא מעשה שלא יעשה. גם התמקדות באדם מסוים מול כולם, היא מסוכנת מאוד. אפשר לעבור תהליך חזק ומשמעותי בקבוצה גדולה, אך בתנאי שהיא פועלת בסביבה מגינה ומחזקת".

האם מטפל יכול לדרוש ממתופל לשמור בסוד את תוכן המפגשים ביניהם, כפי שחגי טוען שהתבקש על ידי דבוש?

"האתיקה המקצועית מחייבת את המטפל, ולא את המטופל. בעיניי זה לא אתי שמטפל מציב תנאים למטופל. מובן שלכנות מטופל 'רוצח', או להמציא שהוא סכיזופרן, זה מעשה שלא ייעשה. לא צריך בשביל זה להיות פסיכולוג, מספיק להיות אדם. אני חושבת שהציבור צריך להיזהר מאוד ולא ללכת לטיפול אצל אנשים שאין להם הכשרה מקצועית. לצערי היום החוק בתחום פרוץ מאוד".

בוקסה

"העדויות הן דברי שקר ובלע"

עטרה ישראלי עזריה, דוברת 'שקוף', מסרה בתגובה לטענות שהועלו בכתבה:

"סדנת 'שקוף' לא עוסקת בפתרון בעיות נפשיות המצריכות טיפול פסיכולוגי, אלא רק בהעמקת המודעות העצמית ושיפור חיי המשתתף. לכן התהליך ב'שקוף' אינו תהליך טיפולי, לא מהווה תחליף לשכזה, ואינו מיועד לאנשים בעלי בעיות נפשיות. כחלק מתהליך הקבלה לסדנה מתבקשים הפונים למלא שאלון שבו מובהרת נקודה זו היטב, ומוצהר שאין זו סדנה טיפולית או פסיכולוגית. ב'שקוף' יש התייחסות שונה למצוקות האדם, התייחסות המבוססת על התורה ועל יכולתו של האדם לבחור את דרכו, והיא מיועדת רק לאנשים בריאים בנפשם. אנשים הסובלים מבעיות מופנים לקבלת טיפול מקצועי.

"משך הסדנה הוא כשלושה חודשים, שבמהלכם עוברים המשתתפים עשרה מפגשים קבוצתיים בני שעתיים. במהלך תקופת הסדנה, כל משתתף מחויב למפגשים פרטניים של שעה בשבוע עם תומך מתוך המערכת, וכן למפגש שבועי בקבוצה קטנה בת חמישה-שישה אנשים, בהנחיית תומך שלומד בבית הספר לתומכים של שקוף. כל המפגשים מתנהלים תחת פיקוחו ההלכתי והתורני של הרב ישראל אסולין שליט"א, דיין בירושלים ומודיעין-עילית ורב קהילה במודיעין.

"מתוך עובדות אלה ניתן להבין שהסדנה בנויה בצורה מערכתית ולא מבוססת על תהליך פרטני מול גידי דבוש, כך שממילא אין כאן דינמיקה עוצמתית מול מנחה אחד, אלא קשר עם כמה מנחים. המטרה היא העצמתו האישית של המשתתף ולא יצירת תלות והקטנה מול אדם דומיננטי. אמת, נכון הדבר שבסדנה דינמית מסוג זה יכולים להיות מצבים שבהם המשתתף מרגיש לא מרוצה, לכן אנו משתדלים מאוד להסביר את עקרון 'המקום הבטוח', שהוא תנאי להשתתפות בסדנה.

"המקרים שהוצגו בכתבה הם ברובם המכריע לא מקרים תמימים, אלא ניפוחים מגמתיים ושקריים שמטרתם לפגוע במנחי הסדנה. 'עדויות' על כך שגידי צעק על נתמך בפגישה פרטית או איים שימות, הן דברי שקר ובלע המבוססים במקרה הטוב על דמיונו הפורה של אדם מעורער בנפשו, ששירת את כוונותיה המוטות לכתחילה של הכתבה.

"הכתבה מתעלמת בכוונת מכון מהעובדה שסיפור זה הנו עדות קלושה אחת, מול אלפי עדויות הפוכות של אנשים שמפרסמים בשמם המלא את תודתם לגידי ולשקוף. צר לנו שעיתון מכובד נותן במה לכתבה מגמתית ולא מקצועית והגונה.

"הצענו לכתבת יפעת ארליך להצטרף לתהליך שלם של מפגשים בסדנה ולהיווכח בעצמה בסגנון ובדרך הפעולה שלנו, אך היא לא הסכימה. התוצאה היא כתבה מוטה לרעה שחוטאת לאמת באופן קיצוני, תוך שימוש במניפולציות ובשקרים גסים. כך לדוגמה המקרה של אסף גולדרינג, שהגיע לארבעה מפגשים פרטיים אצל גידי (שנים לפני שהוקמה סדנת שקוף וללא שום קשר אליה), והופנה לפסיכיאטר לקבלת טיפול מקצועי. משלא נענה לדרישתו של גידי, הופסקו המפגשים כליל, כחצי שנה לפני הרצח המזעזע.

"גידי אינו פסיכולוג ומעולם לא העיד על עצמו כי הוא פסיכולוג. גידי מעולם לא כינה את מפגשיו עם אנשים בשם 'טיפול' אלא 'תהליך של עבודה פנימית' או 'עבודת מידות', מתוך תפיסה תורנית חסידית עמוקה, ולא כתחליף לפסיכולוג.

"האמת הפשוטה היא שהסדנה הצליחה ומצליחה לגעת בלבם של אלפי אנשים מכל גוני הקשת החברתית בישראל, חילונים, דתיים וחרדים כאחד, ולעורר אותם לשינוי עמוק ואמיתי בחייהם מתוך עוצמה פנימית ושמחה. קטעים מצולמים מתוך הסדנה מופיעים ביוטיוב וברשת, והקהל מוזמן להיכנס ולשפוט בעצמו את הדרך, הסגנון והתוכן".

צבי יחזקאלי, ממקימי 'שקוף', סירב להתראיין לכתבה, אך ביקש למסור את התגובה הבאה:

"לפני חמש שנים ישבנו לשיחה כמה חברים, כולם אבות בתחילת דרכם ובעלי תשובה. בחדר היו רופא, עיתונאי, טייס, רב תלמיד חכם, אמנים ומוזיקאים, ששאלו את עצמם - איך זה שחזרנו בתשובה ואנחנו עדיין כועסים? למה אין קשר אמיתי עם האישה והילדים? למה אני מפחד כמו ילד?

"גידי, אחרי אלפי שעות של הקשבה ליהודים, הסביר שמה שחסר לכולנו זו הקשבה שבאה מלב פתוח ונקי. אין לנו מי שיקשיב לנו. פשוט אין לנו לב. כל אחד צריך להתחיל את המסע במפגש עם עצמו, להבין למה יש לי מסכות חברתיות והרגלים שאימצתי בתור ילד כדי לחפש תשומת לב ולשרוד. לכולנו – חילונים, דתיים וחרדים - חסר לב. אמרנו 'גידי, אתה צריך לעשות עם זה משהו, לעשות סדנה'. שקוף קראנו לזה. המציאות משקפת לנו את מצבנו הפנימי וההפך. הילדים, האישה, העבודה, כאילו עמדנו מול מראה. זה המסע שנקרא שקוף.

"הסיפור שלי מתחיל מאז. מרווק מבולבל פתאום חתונה, ילדים, ומדי שבוע סדנה לצד גידי, עוזרים למאות יהודים. גידי הוא זה שאחראי במידה רבה לאותו צבי יחזקאלי שאתם מכירים מהתקשורת.

"אשתי ואני נכחנו בכל הסדנאות מאז תחילת שקוף. כל מה שקראתם כאן בכתבה הזו פשוט לא היה. לא היו צעקות, אולי זעקות שירה. גידי מעולם לא

אמר למישהו להתגרש, ההפך. הוא זעק בתחינה. כל זיווג הוא משמיים. הקשיים הם מלמעלה בדרך לתיקון.

"ראיתי בתים נבנים. אלפי יהודים עברו תחת עיניי - נרפאים, מתגברים, צומחים ומבינים שהלב יכול להיפתח ברגע, זו רק בחירה. בלי פספוס, כמו מנתח, כל יהודי יקר לגידי ומקבל ממנו את כל הלב.

תגובת מערכת 'דיוקן':

לידי המערכת הגיעו עשרות עדויות של משתתפי הסדנה התואמות את המתואר בכתבה. הצלבת פרטים שונים ביססה את אמינותן.

יפעת ארליך השתתפה במפגש של סדנת 'שקוף', אולם התבקשה לצאת לאחר שזוהתה כעיתונאית. כל בקשותיה להישאר באולם ולהאזין נענו בשלילה. גם ניסיונותינו לשוחח ישירות עם גידי דבוש נתקלו בחומה.